

Utbildningsinspektion i Västra Götalandsregionen

Naturbruksgymnasierna Nuntorp och Sparresäter Svenljunga och Uddetorp

Beslut
Huvudmannarapport
Skolrapporter

Innehåll

Beslut

Huvudmannarapport

Skolrapporter

Naturbruksgymnasiet Nuntorp

Naturbruksgymnasierna Sparresäter och Uddetorp

Naturbruksgymnasiet Svenljunga

Gymnasiestyrelsen
Regionens Hus
541 80 Skövde

2008-10-20
1 (3)
Dnr 53-2007:0745

Genomförd utbildningsinspektion i Västra Götalandsregionen

Skolinspektionen är en ny myndighet för tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsprövning sedan 1 oktober. Det innebär att Skolinspektionen svarar för de frågor som Skolverket tidigare svarade för inom detta område. Inspektioner som påbörjats under Skolverkets ansvar drivs vidare och rapporteras av Skolinspektionen.

Inspektion har genomförts i Västra Götalandsregionen av gymnasieutbildningen. Besök gjordes i fyra av huvudmannens skolor under perioden 9 oktober 2007 till den 18 januari 2008. Inspektionen tar ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för ungdomar i landstinget att nå de nationella målen. Inspektionen granskar utbildningens kvalitet samt bedömer om landstinget uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten.

Inspektionen behandlar tre områden **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Inspektionsrapporten syftar dock inte till att ge en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen finns publicerade på Skolinspektionens webbplats, www.skolinspektionen.se

Av bilagda rapporter framgår vilka skolor som inspekterats och hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna. Förutom en övergripande rapport om landstingets ansvarsområde för dessa skolor finns även rapporter om varje skola som inspekterats.

Detta beslut redovisar brister på skolnivå som landstinget snarast måste åtgärda (bristområden). Dessutom redovisas områden där landstinget bör initiera ett utvecklingsarbete och vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra kvaliteten (förbättringsområden i landstinget).

I skolorapporterna framförs ytterligare förbättringsområden avseende kvaliteten på skolnivå där kommunen i det fortsatta kvalitetsarbetet ansvarar för att förbättringar och utveckling av verksamheterna kommer till stånd.

Senast inom tre månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 20 januari 2009 ska Västra Götalandsregionen redovisa till Skolinspektionen, avdelningen i Göteborg vilka åtgärder som vidtagits mot brister på skolnivå. I bilaga till beslutet anges vilka skolor som berörs.

2008-10-20

2 (3)

Dnr 53-2007:0745

Skolinspektionen avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen på landstingsnivå samt på skolnivå.

Skolinspektionens beslut med anledning av inspektionen

Skolinspektionen bedömer att de inspekterade skolorna i Västra Götalandsregionen erbjuder sina elever en utbildning av hög kvalitet. Utbildningsresultaten varierar dock mellan skolorna, såväl avseende genomsnittlig betygspoäng, andel behöriga till högskolan som andel elever med slutbetyg från gymnasieskolan inom fyra år. Vid skolorna pågår utvecklingsarbeten vilka inte alltid motiveras av ett konstaterat behov för en ökad måluppfyllelse. En viss del av det utvecklingsarbete som sker på skolorna ger i stället ett något ostrukturerat intryck.

Skolorna har i huvudsak god förmåga att anpassa undervisningen efter den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Det förekommer dock att elever i behov av särskilt stöd inte får det stöd de behöver.

Huvudmannen har en medveten och tydlig struktur för styrning och kvalitetsarbete. Huvudmannen bör dock förbättra kvalitetsarbetet så att de uppföljningar av elevernas resultat som görs av huvudmannen och av skolorna tydligare framgår i kvalitetsredovisningarna och att analyser av resultaten leder till relevanta åtgärder.

I bilaga till beslutet anges sådana brister på skolnivå som måste åtgärdas.

Vidare bedömer Skolinspektionen att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Kvalitetsarbetet bör förbättras genom att skolornas resultat bedöms och analyseras utifrån kraven på en likvärdig utbildning så att riktade åtgärder för en ökad måluppfyllelse kan vidtas.

På Skolinspektionens vägnar

Carina Abréu
Avdelningschef

Sven-Olof Lundin
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också deltagit enhetschef Hans Larson, enhetsjurist Elisabeth Fogelberg och undervisningsråd Erik Bergeå.

2008-10-20

3 (3)

Dnr 53-2007:0745

Kopia till

Enligt fastställd sändlista

Bilaga

Förteckning över skolor och verksamheter där Skolinspektionen kräver åtgärder.

Följande brister vid respektive skola eller verksamhet måste åtgärdas

Naturbruksgymnasiet Nuntorp

- Elevers behov av särskilt stöd utreds inte och åtgärdsprogram upprättas utan att vårdnadshavare getts möjlighet att delta vid utarbetandet (8 kap. 1a § gymnasieförordningen).
- Betygsättningen i gymnasieskolan uppfyller inte författningarnas krav (7 kap. 4 § gymnasieförordningen).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).
- Skolan fattar inte beslut om utökat program (5 kap. 22 § gymnasieförordningen).
- Antagandet till kursen Arbetssätt och lärande är inte förenligt med författningarna (5 kap. 17 och 18 §§ gymnasieförordningen samt Skolverkets föreskrifter om kursplaner och betygskriterier för kurser i ämnet lärande och pedagogiskt ledarskap i gymnasieskolan och inom gymnasial vuxenutbildning SKOLFS 2000:77).

Naturbruksgymnasierna Sparresäter och Uddetorp

- Elever i behov av särskilt stöd vid skolorna får inte det stöd de är berättigade till (8 kap. 1 § gymnasieförordningen).
- Elever i behov av särskilt stöd saknar åtgärdsprogram och rutinerna vid upprättande av åtgärdsprogram behöver utvecklas (8 kap. 1a § gymnasieförordningen).
- Skolorna har inte upprättat likabehandlingsplaner som uppfyller de krav som ställs på sådana planer (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolornas arbete med likabehandlingsplanen uppfyller inte förordningens krav om barn eller elevers medverkan (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Skolornas kvalitetsredovisningar uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Naturbruksgymnasiet Svenljunga

- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Utbildningsinspektion i Västra Götalandsregionen

Innehåll

Inledning.....	1
Underlag.....	1
Verksamhetens omfattning och organisation vid inspektionen	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av måluppfyllelse och resultat	3
Bedömning av styrning och kvalitetsarbete	6

Inledning

Skolinspektionen är en ny myndighet för tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsprövning sedan 1 oktober. Det innebär att Skolinspektionen svarar för de frågor som Skolverket tidigare svarade för inom detta område. Inspektioner som påbörjats under Skolverkets ansvar drivs vidare och rapporteras av Skolinspektionen.

Under verksamhetsåret 2007/08 har verksamheten inom naturbruksgymnasier i Svenljunga, Nuntorp, Uddetorp och Sparresäter i Västra Götalandsregionen granskats.

Utbildningsinspektionen sände den 2 mars 2007 skriftlig information till regionen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Regionens gymnasiestyrelse och centrala förvaltning för verksamheterna och fyra av regionens skolor har besökts under perioden den 9 oktober 2007 till och med den 18 januari 2008. De ansvariga inspektörerna framgår i slutet av denna rapport.

Inspektionen avser att bedöma huvudmannens ansvarstagande för verksamheterna. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheterna uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. De rekommendationer och krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolinspektionens beslut med anledning av inspektionen. Inspektionen av skolorna redovisas i separata rapporter.

Denna skriftliga rapport kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen och skolorna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från huvudmannen och skolorna, dels den information som inspektörerna samlat in vid obser-

vationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundas även på annan information om verksamheterna från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem. I Västra Götalandsregionen genomfördes intervjuer med representanter för gymnasiestyrelsen och förvaltningsledningen. Skolorna har besökts och där har intervjuer genomförts med skolledningen samt med representanter för elever och personal.

Företrädare för huvudmannen har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifterna i rapporten.

Verksamhetens omfattning och organisation vid inspektionen

Verksamhetsform	Antal elever och studerande
Gymnasiesärskola Nuntorp	32
Gymnasieskola Nuntorp	131
Gymnasieskola Sparresäter	68
Gymnasieskola Svenljunga	104
Gymnasieskola Uddetorp	210

Källa: De inspekterade skolornas egna uppgifter

Gymnasiestyrelsen ansvarar för Västra Götalandsregionens sju naturbruksgymnasier. Förutom naturbruksgymnasierna i Svenljunga, Nuntorp (Vänersborg), Uddetorp (Skara) och Sparresäter (Skövde) som denna rapport baseras på finns även naturbruksgymnasier i Dingle (Munkedal), Strömma (Mark) och Sötåsen (Töreboda). Dessa skolor inspekterades och fick inspektionsrapport i samband med respektive kommuns inspektioner år 2004 och 2005 och utgör inte underlag för denna huvudmannarapport. Vid skolorna i Nuntorp, Sötåsen och Strömma finns också gymnasiesärskola.

Naturbruksprogrammet har inga nationella inriktningar. De inspekterade skolorna bedriver utbildningar inom de lokala inriktningar som föreslagits av Skolverket dvs. skogsbruk, jordbruk, hästhållning, trädgård samt jakt och viltvård. Gymnasiesärskolan vid Nuntorp erbjuder ett 4-årigt naturbruksprogram och individuellt naturbruksprogram. Huvudmannen anordnar också vuxenutbildning främst i form av uppdragsutbildning samt KY-utbildningar.

Skolorna rekryterar elever främst från den egna regionen men det kommer även elever från övriga delar av landet. Det senare gäller främst eleverna inom hästhållningsutbildningarna. Den största intäktsposten utgörs av interkommunala ersättningar.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att de inspekterade skolorna i Västra Götalandsregionen erbjuder sina elever en utbildning av hög kvalitet. Utbildningsresultaten varierar dock mellan skolorna, såväl avseende genomsnittlig betygspoäng, andel behöriga till högskolan som andel elever med slutbetyg från gymnasieskolan inom fyra år. Vid skolorna pågår utvecklingsarbeten vilka inte alltid motiveras av ett konstaterat behov för en ökad måluppfyllelse. En viss del av det utvecklingsarbete som sker på skolorna ger i stället ett något ostrukturerat intryck.

Skolorna har i huvudsak god förmåga att anpassa undervisningen efter den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Det förekommer dock att elever i behov av särskilt stöd inte får det stöd de behöver.

Huvudmannen har en medveten och tydlig struktur för styrning och kvalitetsarbete. Huvudmannen bör dock förbättra kvalitetsarbetet så att de uppföljningar av elevernas resultat som görs av huvudmannen och av skolorna tydligare framgår i kvalitetsredovisningarna och att analyser av resultaten leder till relevanta åtgärder.

I Skolinspektionens beslut finns närmare redovisat brister på skolnivå som huvudmannen snarast måste åtgärda (bristområden). Dessutom redovisas områden där huvudmannen bör initiera ett utvecklingsarbete och vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra kvaliteten (förbättringsområden).

I skolrapporterna framförs ytterligare förbättringsområden på skolnivå avseende kvaliteten.

Bedömning av måluppfyllelse och resultat

Inspektörerna har granskat om eleverna utvecklas och når de nationella målen för kunskaper, normer och värden, särskilt angivna i skollagen, läroplanen för det frivilliga skolväsendet (Lpf 94), de nationella kursplanerna och programmålen. Vidare granskas utvärdering av lärandet, individanpassning och särskilt stöd, bedömning och betygssättning liksom arbetet med normer och värden. Bedömningen av kvaliteten inom dessa områden görs utifrån skollagen, läroplanen och andra författningar för det offentliga skolväsendet.

Kunskaper, utveckling och lärande

Resultat och utvärdering av lärandet

I nationell statistik finns uppgifter om genomsnittlig betygspoäng, andel elever behöriga till högskola samt elever med slutbetyg från gymnasieskolan inom fyra år. I tabell 1 är dessa uppgifter sammanställda per inspekterad skola samt riksgenomsnittet för samtliga naturbruksprogram och riksgenomsnittet för samtliga program.

Tabell 1 Utbildningsresultat

Naturbruks- gymnasierna	Genomsnittlig betygspoäng			Andel elever (%) behöriga till hög- skola			Andel elever (%) med slutbetyg från gymnasie- skolan inom fyra år		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Nuntorp , naturbruks- programmet	12,8	12,6	13,5	90,0	87,9	97,0	76,7	67,6	71,1
Svenljunga , natur- bruksprogrammet	13,2	13,2	13,0	80,6	87,9	81,3	87,8	86,1	91,9
Uddetorp , natur- bruksprogrammet	14,6	14,2	14,8	94,0	85,7	93,8	77,2	77,8	80,6
Sparresäter , natur- bruksprogrammet	11,0	10,9	10,5	66,7	69,6	53,3	..	100,0	100,0
Riket , naturbruks- programmet	13,4	13,3	13,5	83,8	81,1	84,2	74,6	77,6	77,8

Riket, samtliga program	14,1	14,1	14,1	88,9	89,2	88,9	76,0	76,0	76,2
--------------------------------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Källa: Skolverkets Internetbaserade resultat- och kvalitetsinformationssystem (SIRIS).

Som framgår av tabellen varierar den genomsnittliga betygspoängen kraftigt mellan skolorna. Med undantag för Uddetorp och Nuntorp år 2007 når skolornas resultat inte upp till riksgenomsnittet för programmet. I Sparresäter, som är en del av samma rektorsområde som Uddetorp, är resultaten i stället anmärkningsvärt låga. Detta förklaras av rektorn med de helt olika könsstrukturer som råder vid de båda skolorna, där den genomsnittliga intagningspoängen är betydligt högre på det kvinnodominerade Uddetorp än på det mansdominerade Sparresäter vilket ger skolorna olika förutsättningar. Trots de låga resultaten har emellertid samtliga elever vid skolan åren 2006 och 2007 slutbetyg från gymnasieskolan inom fyra år från det att de började sina studier. I detta avseende når även Svenljunga resultat som är bättre än riksgenomsnittet medan Uddetorps resultat är i nivå med riksgenomsnittet och Nuntorps resultat är under detsamma.

Andelen elever med behörighet till högskola är med undantag för Sparresäter i nivå med eller över nivån för riksgenomsnittet för naturbruksprogrammet.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) ska undervisningen anpassas till den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska organisera arbetet så att varje elev utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Inspektionen visar att skolorna har god förmåga att anpassa undervisningen i karaktärsämnena efter den enskilde elevens behov och förutsättningar. Lärarna i skolorna framhåller att eleverna, framförallt inom hästinriktningen, har väldigt olika erfarenheter vilket gör att undervisningen i stora delar måste ske individuellt. Av lektionsbesök och intervjuer med elever i de olika skolorna framgår emellertid att undervisningen i kärnämnen är individanpassad i mindre utsträckning.

Av skolrapporterna framgår att eleverna vid skolorna i Svenljunga och Nuntorp får det stöd de behöver för sitt lärande. Det finns rutiner för att upptäcka och hantera stödbehov och stöd ges i flera olika former. Vid Uddetorp och Sparresäter bedömer inspektörerna emellertid att inte alla elever garanteras det särskilda stöd de behöver då skolorna genom att generellt tillhandahålla stöd efter schemabunden tid i viss mån avsäger sig ansvaret. Vidare har Nuntorps och Uddetorps skolor en relativt stor andel elever med utökat program och enligt inspektörernas bedömning hanteras önskemål om utökat program utan att en bedömning görs om elevens förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen i varje enskilt fall.

Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och, om eleven inte fyllt 18 år och inte heller har ingått äktenskap, elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

Gemensamt för samtliga skolor är att rutinerna för arbete med åtgärdsprogram kan utvecklas. Inspektörerna har fått ta del av två olika typer av åtgärdsprogram, benämnda "Lilla" respektive "Stora" åtgärdsprogrammet. Inspektörerna har uppfattat att det lilla åtgärdsprogrammet är att betrakta som ett informellt åtgärdsprogram vilket upprättas av elev och lärare/mentor tillsammans, medan det stora åtgärdsprogrammet är att betrakta som ett mer formellt åtgärdsprogram, utformat och upprättat så som förordningen kräver. Det stora åtgärdsprogrammet upprättas emellertid endast i de fall det lilla åtgärdsprogrammet inte har hjälpt och vid någon skola har man ännu inte behövt upprätta något stora åtgärdsprogrammet. Inspektörerna vill påpeka att det är viktigt att de begrepp som förordningen beskriver också är de begrepp som används på skolorna så att missförstånd kan undvikas. Eleven ska vid varje tidpunkt ges det särskilda stöd eleven är i behov av. Se vidare i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2008:25) för arbete med åtgärdsprogram. Bedömning av arbetet med åtgärdsprogram görs i skolrapporterna.

Bedömning och betygssättning

Av inspektionen framgår att skolorna inom regionen har regelbundna träffar där bland annat bedömningar och betygssättning diskuteras. Det framkommer dock vid intervjuer med lärare förhoppningar om att diskussionerna ska bli mer strukturerade och formaliserade. Inspektionen har också visat att de betygskriterier som används inte alltid står i överensstämmelse med författningarna. Av dokumentstudier och intervjuer med elever framgår att även beteenden och aktivitet värderas vid betygssättningen av olika kurser. För bedömning, se respektive skolrapport.

Normer och värden

Av huvudmannens kvalitetsredovisning för år 2006 framgår att skolorna arbetar målmedvetet med åtgärder för att motverka kränkande behandling och alla former av mobbning. Det strukturerade värdegrundsarbetet genomförs främst med kursen Livskraft, men också genom olika projekt på skolorna. Varje år genomför huvudmannen en elevenkät där bland annat arbetet med normer och värden utvärderas. Resultatet av denna utvärdering redovisas i kvalitetsredovisningen. Inspektörerna bedömer att det värdegrundsarbete som pågår bör fortsätta och att huvudmannen arbetar på ett bra sätt för att följa upp resultatet av detta arbete. Av inspektionen framgår det emellertid att det bland eleverna kan finnas värderingar vilka väcker farhågor om att elever med utländsk bakgrund eller annan religion eller sexuell läggning inte är garanterade en trygg skolgång. Inspektörerna vill i sammanhanget påpeka att huvudmannen enligt lag är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja likabehandling och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

Varje skola har en likabehandlingsplan, men dessa uppfyller inte de krav lagen ställer. Bland annat bygger de inte på en kartläggning av den enskilda skolans behov och likabehandlingsplanerna saknar generellt ett främjande perspektiv. Vid några skolor har eleverna inte heller varit med vid utarbetandet av planen på föreskrivet sätt.

Bedömning av styrning och kvalitetsarbete

Inspektörerna har granskat ledningen av verksamheten och huvudmannens kvalitetsarbete. Inspektionen tar här även upp tillgången till likvärdig utbildning samt materiella och personella resurser. Bedömningen av kvaliteten inom dessa områden görs utifrån skollagen, läroplanen och andra författningar för det offentliga skolväsendet.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Styrelse för naturbruksgymnasierna i Västra Götalandsregionen är gymnasiestyrelsen vilken består av sju ledamöter. Gymnasiestyrelsen utses av regionfullmäktige och är en utförandenämnd inom regionen. Gymnasiestyrelsen är en lekmanannämnd där ledamöterna bland annat representerar branschen, kommuner, högskolor och fackliga organisationer. Gymnasiestyrelsens uppdrag omfattar främst områdena gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning samt att göra naturbruksskolorna till kunskaps- och resurscentra. För den operativa ledningen av verksamheten och för beredning av ärenden till styrelsen finns ett kansli vilket leds av en förvaltningschef. Gymnasiestyrelsen träffar rektorerna flera gånger varje år.

Huvudmannen har en viktig roll i det ständiga kvalitets- och förbättringsarbete som behöver bedrivas för att elever i den svenska skolverksamheten ska nå de kunskaper, den utveckling och det lärande som finns fastlagt i måldokumentet. Varje huvudman har därför ett ansvar för att se till att det finns väl fungerande system för att styra mot uppsatta mål. Detta krav finns stadgat i bland annat läroplanen.

Gymnasiestyrelsen styr verksamheten dels genom en skolplan, dels genom balanserade styrkort. I skolplanen lyfts viktiga utvecklingsområden fram såsom *skolutveckling och lärande, hälsa, elevinflytande, miljö – hållbar utveckling* och *omvärld* och inom dessa områden anges mål och förväntningar. Skolplanen konkretiseras av skolorna i skolornas arbetsplaner. Gymnasiestyrelsen följer i en kvalitetsgranskning varje år upp skolornas tillämpning av skolplanen. I det balanserade styrkortet är verksamheten uppdelad i fem perspektiv med elevperspektivet i centrum. Övriga perspektiv är medarbetar-, ekonomi-, process och miljö samt omvärldsperspektiven, och dessa perspektiv bedöms i åtta strategiska mål.

Gymnasiestyrelsen och dess förvaltning gör regelbundna uppföljningar och utvärderingar av skolornas resultat. Förvaltningen har genomfört en jämförande studie mellan elevernas resultat på nationella kursprov och kursbetyg. Förvaltningen har också initierat betygsträffar där lärare från de olika skolorna får träffas för att föra betyg- och bedömningsdiskussioner. Förvaltningen följer också upp hur många elever som fullföljer respektive avbryter påbörjade utbildningar. Förvaltningen konstaterar i kvalitetsredovisningen att avhoppsfrekvensen på några skolor är för hög och uppger att en uppföljning av omfattningen och orsakerna till avhopp kommer att redovisas efter sommaren 2007.

I samtal med personal i skolorna och med huvudmannen framkommer att skolorna i mindre utsträckning utvärderar betygsresultaten och drar slutsatser om varför resultaten ser ut som de gör vilket gör att skolorna inte prövar och förändrar innehåll, arbetssätt och arbetsformer med utgångspunkt i betygsresultaten. Vidare sammanställs inte resultaten för skolorna i sin helhet varför skolor-

nas resultat i förhållande till mål i kurser och ämnen blir osynliga i kvalitetsredovisningen. Se vidare respektive skolrapport.

Kvalitetsredovisningen för Västra Götalandsregionens naturbruksgymnasier innehåller en presentation av organisationen och förutsättningar för denna. I kvalitetsredovisningen redovisas också det samlade resultatet av skolornas arbete i de fem utvecklingsområden som identifierats i regionens skolplan. Kvalitetsredovisningen innehåller också slutsatser och tankar om framtiden. Underlaget till kvalitetsredovisningen är dels statistikuppgifter, dels resultat av en årlig elevenkät.

Då de respektive skolorna inte i tillräcklig grad följer upp och utvärderar sina resultat i förhållande till de nationella målen har emellertid inte huvudmannen det underlag som krävs för att kunna göra motsvarande uppföljning och utvärdering av skolornas samlade resultat. Detta är en viktig komponent för att huvudmannen med riktade insatser ska kunna vidta åtgärder för en ökad måluppfyllelse.

Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att såväl huvudmannens som skolornas kvalitetsarbete bör förbättras genom att skolornas resultat bedöms och analyseras utifrån kraven på en likvärdig utbildning så att riktade åtgärder kan vidtas. Landstinget bör därmed kunna komma längre i arbetet med att uppfylla de nationella målsättningarna.

Tillgång till likvärdig utbildning och resurser

Inspektionen visar att eleverna vid de inspekterade skolorna mottas enligt bestämmelserna, att varje elev erbjuds den garanterade undervisningstiden, att skolorna erbjuder eleverna valmöjligheter enligt författningarna och att de också erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Vid de inspekterade skolorna var andelen elever med reducerade program låg medan andelen elever med utökade program vid Nuntorp och Uddetorp var högre än genomsnittet för riket. Inspektionen visar emellertid att beslut om utökat program vid dessa skolor inte fattas efter en bedömning om den enskilde elevens förutsättningar. Se vidare respektive skolrapport.

Inom utbildningarna förekommer vid tiden för inspektionen ett antal lokala kurser vilka beslutats om av styrelsen för utbildningarna. En lokal kurs ska svara mot behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan. Flera av dessa kurser lever emellertid inte upp till de krav som ställs på lokala kurser då de innehåller mål vilka även återfinns i läroplanen. I samband med kommunikeringen av rapporten framhåller förvaltningschefen att gymnasiestyrelsen den 13 mars 2007 fattat beslut om att ta bort de felaktiga lokala kurserna ur organisationen. Inspektörerna förutsätter därför att dessa kurser inte finns i organisationen efter läsåret 2007/08.

Inspektörerna bedömer sammantaget att tillgången till utbildade lärare överlag är god trots att det vid skolorna finns instruktörer anställda vilka synes i vissa utbildningsinslag ansvara för undervisningen.

Inspektörerna bedömer också att tillgången till lokaler, utrustning, läromedel och pedagogiska hjälpmedel är god.

Datum	Ort
2008-10-20	Göteborg

Sven-Olof Lundin

Erik Bergeå

Gerhard Eriksson

Bo Jersenius

Utbildningsinspektion i Naturbruksgymnasiet Nuntorp

Gymnasieskola
Gymnasiesärskola

Innehåll

Inledning.....	1
Underlag.....	1
Beskrivning av Naturbruksgymnasiet Nuntorp.....	2
Bedömningar.....	2

Inledning

Verksamheten i Naturbruksgymnasiet Nuntorp har granskats och besökts den 17-18 januari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolinspektionens beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns på Skolinspektionens webbplats, www.skolinspektionen.se (Tillsyn, Regelbunden tillsyn).

Västra Götalandsregionen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader vilket framgår av Skolinspektionens beslut. Skolinspektionen följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapporering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Västra Götalandsregionen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om Västra Götalandsregionen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades rektorn, representanter för lärare och icke undervisande personal och representanter för eleverna. Inspektörerna gjorde även besök i

verksamheterna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Naturbruksgymnasiet Nuntorp

Naturbruksgymnasiet Nuntorp	Antal elever
Gymnasieskola	131
Gymnasiesärskola	32

Källa: Skolans egna uppgifter

Utbildningen vid gymnasieskolan omfattar naturbruksprogrammet. I Naturbruksgymnasiet Nuntorp finns de lokala inriktningarna jordbruk, jordbruk/skogsbruk samt häst.

Utbildningen vid gymnasiesärskolan omfattar det nationella naturbruksprogrammet samt individuella program.

Naturbruksgymnasiet Nuntorp är beläget ca 20 kilometer norr om Vänersborg utmed riksväg 45. På skolan finns stallar med 35 hästar, 58 mjölkkor och 70 ungdjur samt 40 suggor. Skolan har också 203 ha åker, 120 ha skogsmark, växthus samt verkstäder för reparation och underhåll av fastigheter och maskiner.

Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor med särskilt ansvar för undervisningen och schema på det nationella programmet. En av skolans specialpedagoger är utsedd som verksamhetsansvarig för gymnasiesärskolan. Cirka 50 procent av eleverna bor i internat på skolan.

Bedömningar

Samlad bedömning

Naturbruksgymnasiet Nuntorp tillhandahåller utbildningar inom jordbruk, skogbruk och häst vilket gör att eleverna under årskurserna 2 och 3 i stor utsträckning är delade i klasser med enbart kvinnor respektive män. Detta tillsammans med underströmningar av främlingsfientlighet och negativ inställning till homosexuella gör att skolan måste fokusera mycket arbete på att skapa en gemensam värdegrund för skolan. Skolan måste också skapa rutiner för att analysera elevernas kunskapsresultat för en ökad måluppfyllelse. Gymnasiesärskolan erbjuder utbildning inom såväl det nationella naturbruksprogrammet som individuellt program. Eleverna framhåller att de lär sig mycket och att lärarna stärker deras självförtroende.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Elevers behov av särskilt stöd utreds inte och åtgärdsprogram upprättas utan att vårdnadshavare getts möjlighet att delta vid utarbetandet (8 kap. 1a § gymnasieförordningen).
- Betygsättningen i gymnasieskolan uppfyller inte författningarnas krav (7 kap. 4 § gymnasieförordningen).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).
- Skolan fattar inte beslut om utökat program (5 kap. 22 § gymnasieförordningen).
- Antagandet till kursen Arbetssätt och lärande är inte förenligt med författningarna (5 kap. 17 och 18 §§ gymnasieförordningen samt Skolverkets föreskrifter om kursplaner och betygskriterier för kurser i ämnet lärande och pedagogiskt ledarskap i gymnasieskolan och inom gymnasial vuxenutbildning SKOLFS 2000:77).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör utveckla sina rutiner för att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat samt vidta åtgärder för en ökad måluppfyllelse.
- Skolan bör utveckla sina rutiner för att garantera en rättvis bedömning och betygsättning.
- Skolans arbete med normer och värden bör intensifieras så att alla elever garanteras en trygghet i vardagen.
- Skolan bör förbättra sin förtrogenhet med den dagliga verksamheten inom gymnasiesärskolan.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Tabell 1. Jämförelse mellan genomsnittligt betygspoäng m.m. för åren 2005-2007 för gymnasieelever i Naturbruksgymnasiet Nuntorp i förhållande till riket.

	Naturbruksgymnasiet Nuntorp			Riket, Naturbruksprogrammet			Riket, samtliga program		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Genomsnittlig betygspoäng	12,8	12,6	13,5	13,4	13,3	13,5	14,1	14,1	14,1
Andelen (%) med allmän behörighet till högskola	90,0	87,9	97,0	83,8	81,1	84,2	88,9	89,2	88,9
Andel (%) elever med slutbetyg från gymnasieskolan inom fyra år	76,7	67,6	71,1	74,8	77,6	77,8	76,0	76,0	76,2

Källa: Skolverket

Inspektörerna konstaterar att resultaten är förhållandevis låga men också att de förbättrats det senaste året. Den genomsnittliga betygspoängen fördelad på kvinnor och män visar emellertid på stora skillnader i resultat. Så har t.ex. männen år 2006 en genomsnittlig betygspoäng på 11,2 att jämföra med 13,4 för riket. Kvinnornas genomsnittliga betygspoäng var samma år 13,1.

Tabell 1 visar också att andelen elever med grundläggande behörighet till högskola är högre än genomsnittet för såväl riket i stort som för rikssnittet för naturbruksprogrammet. Andelen elever med slutbetyg från gymnasieskolan inom fyra år har emellertid de senaste två åren legat under snittet för riket.

En skolas verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Skolans lärare och rektor genomför inga analyser av hur de strukturella förutsättningarna och det pedagogiska arbetet påverkar måluppfyllelsen eller analyser som syftar till att skapa en resultatförståelse.

Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla sina rutiner för att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat samt vidta åtgärder för en ökad måluppfyllelse.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt styrdokumentet ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och hjälpa elever som har svårigheter i skolarbetet och skolan ska ge stödundervisning då man befärar att elever inte kommer att nå målen.

För att anpassa undervisningen efter elevernas nivå genomförs diagnostiska tester i början av det första läsåret. Resultaten av testerna gör det möjligt för personal och elever att t.ex. välja nivå på läromedel. I karaktärsämneskurserna har lärarna stora möjligheter att individanpassa utbildningen då många moment av praktiska skäl och av säkerhetsskäl genomförs som individuell undervisning. Enligt de intervjuade lärarna befinner sig eleverna på väldigt olika nivåer när de startar sin utbildning vilket också nödvändiggör en långt gången individualisering i många moment.

Intervjuer med elever, lärare och rektor visar att skolans elever har möjlighet att få det stöd de har rätt till. Alla elever i årskurs 1 erbjuds ”mertid” i ämnena engelska, matematik och svenska. Mertiden är schemalagd en timma per vecka. Skolans specialpedagoger erbjuder stödundervisning men handleder också lärarna. Enligt de intervjuade eleverna ger lärarna också extrastöd utanför lektionstid och det finns också en speciallärare som ger stödundervisning efter skoltid. Då utbildningarna kan vara fysiskt krävande tillhandahålls också träningsprogram till eleverna.

Enligt gymnasieförordningen ska rektorn, om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Gymnasieskolan har för inspektörerna redovisat åtgärdsprogram som är upprättade vid skolan. Dessa åtgärdsprogram benämns ”lilla åtgärdsprogrammet” med vilket menas att de upprättas av lärare, elev och elevvårdspersonal och hanteras av arbetslaget eller rektor. De föregås inte av en utredning av elevens stödbehov och vårdnadshavare informeras enbart vid behov. Vid upprättandet av ett ”stora åtgärdsprogrammet” ska enligt rektorn elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta, men det ”stora åtgärdsprogrammet” har ännu inte ansetts nödvändigt. Inspektörerna bedömer att de åtgärdsprogram som benämns ”Lilla åtgärdsprogrammet” inte lever upp till författningarnas krav då vårdnadshavare inte ges möjlighet att delta vid upprättandet av dem. Inspektörerna bedömer också att

elevens eventuella stödbehov inte utreds i enlighet med bestämmelserna. Inspektörerna vill därtill påpeka att författningarna endast talar om åtgärdsprogram vilket innebär att det kan uppstå tveksamheter med vad som avses med ”Lilla åtgärdsprogrammet” respektive ”Stora åtgärdsprogrammet”. Eleven ska vid varje tidpunkt ges det särskilda stöd eleven är i behov av.

Bedömning och betygssättning

Enligt styrdokumentet ska betyget uttrycka i vad mån den enskilda eleven har uppnått de mål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs. Som stöd för betygssättningen finns nationella kriterier för olika kvalitetssteg.

Av de intervjuer med elever inspektörerna genomfört framgår det att eleverna inte känner sig säkra på att betygssättningen är rättvis i karaktärsämnen. Kraven verkar ställas lägre i dessa kurser än i karaktärsämneskurserna. Vidare uttrycker eleverna kritik mot innehållet i vissa kurser där skolans behov av att få arbetsuppgifter utförda är styrande framför elevernas behov av utbildningsmoment i förhållande till kursplanen. Som exempel nämns kursen Byggnadsunderhåll där eleven får kunskaper helt beroende på skolans underhållsbehov.

Lärarna kvalitetssäkrar betygen genom samtal med kollegor på skolan men också genom regionala träffar mellan naturbruksskolor. Någon strukturerad och gemensam diskussion om betyg och bedömning förekommer emellertid inte på skolan. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla sina rutiner för att garantera en rättvis bedömning och betygssättning.

Inspektörerna har tagit del av de av skolans lärare konkretiserade betygskriterierna för olika kurser. Dessa konkretiseringar visar att andra faktorer än kunskapskvaliteter vägs in vid betygssättningen. I kursen Arbetssätt och lärande (LPL1201) krävs t.ex. att eleven deltar i elevrådsmöten för att bli godkänd. I kursen Småföretagande A ska eleven delta aktivt i olika moment för att bli godkänd. Vidare krävs för ett godkänt betyg i kursen Odling på åker (ODL1207) att eleven gör alla förekommande praktiska uppgifter med hjälp av lärare/personal enligt aktuella miljö- och säkerhetsföreskrifter samt skriver G på prov eller på annat vis genomföra de teoretiska delarna på ett tillfredsställande vis. För ett godkänt betyg i Idrott och hälsa A (IDH1201) krävs bland annat att eleven är ombytt och har regelbunden närvaro och i kursen Biologi A (BI1201) är det inga kunskapskvaliteter som skiljer de olika betygsstegen åt utan kunskapsmängder. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolans betygssättning inte lever upp till författningarnas krav.

Normer och värden

All personal vid skolan är engagerad i arbetet med normer och värden. Som exempel kan nämnas att skolan har en trivselgrupp vilken består bland annat av köks- och städpersonal. All personal har fortbildats i livskunskap och värdegrundsfrågor.

I årskurs 1 arbetar man med värdegrundsprojektet ”Jag och mitt ego”, vilket syftar till att stärka eleverna som individer.

Naturbruksgymnasiet Nuntorp är en skola där andelen elever med invandrarbakgrund är liten. De elever inspektörerna intervjuat känner inte till om det finns elever med annan religion eller trosuppfattning än den kristna och inte heller om det finns homo-, trans-, eller bisexuella elever på skolan. Eleverna berättar att det finns en utbredd rädsla för det okända vilket gör att de inte är säkra på att elever med annan sexuell läggning eller religion skulle undgå trakas-

serier. Vidare berättar eleverna att stämningen är god på skolan men att det kan finnas elever som trots det far illa.

För årskurs 2 har skolan startat ett projekt i samarbete med Ale gymnasium med syfte att skapa mötesplatser för elever med olika bakgrunder. I detta projekt har elever från de båda skolorna bland annat genomfört ett läger där de i tvärgrupper genomförde ett antal arbetsuppgifter. Inför nästa läsår planerar skolan att utvidga projektet till att också omfatta årskurs 3.

För de elever som bor på skolans internat ordnas olika aktiviteter på kvällarna.

Eleverna i gymnasiesärskolan uppger att de känner sig trygga på skolan. Det förekommer samarbete främst inom karaktärsämnena mellan gymnasieskolans och gymnasiesärskolans elever. I den mån elever retas sker det mellan elever inom gymnasiesärskolan. När detta händer agerar dock personalen. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan arbetar medvetet med normer och värden men att detta arbete bör intensifieras så att alla elever garanteras en trygghet i vardagen, vilket lagen kräver.

Från och med den 1 april 2006 råder enligt lag ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I planen ska åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Inspektörerna har fått ta del av en likabehandlingsplan vilken är densamma som den mall regionen utarbetat centralt. Likabehandlingsplanen bygger inte på en aktuell kartläggning av skolans behov och eleverna har inte varit med vid utarbetandet av den.

Vid tiden för inspektionen arbetade emellertid skolan med att revidera likabehandlingsplanen. I detta arbete är eleverna involverade genom sitt elevråd och en kartläggning av skolans riskmiljöer har gjorts. Då det återstår arbete med den nya planen bedömer inspektörerna att den vid inspektionen gällande likabehandlingsplanen inte lever upp till lagens krav. Se även Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

För ledningen av utbildningen i skolorna ska det finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

För ledningen av Naturbruksgymnasiet Nuntorp finns en rektor och en biträdande rektor. Biträdande rektorn har ansvar för schemaläggning och undervis-

ningen. För verksamheten vid gymnasiesärskolan finns en ansvarig specialpedagog utsedd, vilken också undervisar på halvtid. Dessa tre utgör också skolans ledningsgrupp.

Rektorn, som är lantmästarutbildad och lärare inom växtodling, var under ett antal år biträdande rektor vid ett annat naturbruksgymnasium innan han tillträdde tjänsten vid Nuntorp år 2006. Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen och enligt den intervjuade personalen är han förtrogen med den dagliga verksamheten inom gymnasieskolan. Enligt såväl rektorn som den intervjuade personalen är däremot rektorns förtrogenhet med den dagliga verksamheten i gymnasiesärskolan mindre. Enligt personalen tar rektorn ansvar för den pedagogiska utvecklingen av skolan. Då rektorn är den som har ansvar för elevernas utbildning även inom gymnasiesärskolan bedömer inspektörerna att rektorn bör förbättra sin förtrogenhet med den dagliga verksamheten även inom gymnasiesärskolan.

Kvalitetsarbete

Enligt skolans kvalitetsredovisning för år 2006 följs verksamheten upp kontinuerligt, dels genom att lärarna samtalar med eleverna, dels genom utvärderingar av utbildningen som helhet och av de olika kurserna. I intervju med elever framkommer dock att inte alla lärare låter eleverna utvärdera undervisningen.

Skolan använder sig av arbetsplatsträffar samt veckovisa personalsamlingar för att diskutera verksamheten. Varje år får eleverna utvärdera verksamheten genom en enkät som är kopplad till skolans styrtal¹. Resultatet av denna enkät redovisas på klassrådstitid följt av en diskussion om vad i verksamheten som kan förbättras.

Enligt rektorn är kvalitetsredovisningen för år 2006 den första som upprättats för Naturbruksgymnasiet Nuntorp. Som stöd vid upprättandet har skolan använt sig av Skolverkets utvärderingsverktyg BRUK. Skolan har också valt elevinflytande som fokusområde då resultaten av elevenkäterna visat på en låg delaktighet. I denna del bedömer inspektörerna att det kvalitetsutvecklingsarbete som pågår är baserat på ett verkligt behov på skolan och att det finns planerade åtgärder för utveckling av området. Kvalitetsredovisningen saknar emellertid en sammanställning av elevernas resultat och en analys av dessa. Då resultaten därtill skiljer sig mycket mellan flickor och pojkar bör även detta analyseras för att åtgärder för en högre måluppfyllelse ska kunna vidtas.

Då kvalitetsredovisningen inte innehåller en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats eller en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse och då den inte har utarbetats under medverkan av personal och elever bedömer inspektörerna att skolans kvalitetsredovisning inte lever upp till författningens krav. Se även Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

Tillgång till likvärdig utbildning

Enligt gymnasieförordningen får en elev frivilligt delta i undervisning i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven kan

¹ Förutom de nationella styrdokumenterna använder Västra Götalandsregionen sig av balanserat styrkort för att styra verksamheten. Balanserat styrkort är en metod för att styra organisationer och företag där organisationen anlägger olika perspektiv på verksamheten. Västra Götalandsregionen anger elevperspektiv, medarbetarperspektiv, ekonomiperspektiv, process- och miljöperspektiv samt omvärldsperspektiv. Målsättningarna inom de olika perspektiven anges i styrtal.

antas tillgodogöra sig undervisningen på ett tillfredsställande sätt på såväl fullständigt program som den eller de frivilliga kurserna (utökat program). Beslut om detta ska fattas av rektorn. Andelen elever med utökat program var 66,7 procent på Naturbruksgymnasiet Nuntorp år 2006, att jämföra med genomsnittet för riket som samma år var 22,6 procent. Det finns emellertid inga beslut om utökat program varför inspektörerna bedömer att skolan i det här avseendet inte lever upp till författningarnas krav.

Den nationella kursen Arbetssätt och lärande, LPL1201, erbjuds som individuellt val men kan bara väljas eleverna i elevrådet. I den upprättade arbetsplanen för kursen framgår det att eleven för att få ett betyg ska ”vara med i skolans elevråd och delta på elevrådsmöten och andra möten som har med elevrådet att göra t.ex. skolkonferens och anställningsintervju för ny personal. Eleven måste vara med på minst 70 procent av de vanliga elevrådsmötena”. Inspektörerna bedömer att antagandet till kursen Arbetssätt och lärande inte är förenligt med författningarna.

Resurser

Enligt Skolverkets statistik är 79 procent av skolans lärare behöriga. De som ännu saknar behörighet har dock gedigna ämneskunskaper och skolan har som strategi att hjälpa sin personal till behörighet genom så kallad VAL-utbildning (vidareutbildning av lärare). I övrigt säger sig lärarna få den kompetensutveckling de behöver för uppdraget. Inom gymnasiesärskolan uppger dock personalen att de saknar handledning.

Såväl elever som lärare och rektor anser att skolans utrustning och läromedel väl fyller kraven för att kunna ge eleverna en tidsenlig utbildning. Skolans idrottshall synes begränsa möjligheterna för elever och lärare men målen för kursen Idrott och hälsa bedöms av såväl skolan som inspektörerna ändå kunna nås. Det är inspektörernas bedömning att Naturbruksgymnasiet Nuntorp har resurser som tillförsäkrar eleverna en tidsenlig utbildning.

Datum	Ort
2008-10-20	Göteborg

Sven-Olof Lundin
Gerhard Eriksson

Utbildningsinspektion i Naturbruksgymnasierna Sparresäter och Uddetorp

Gymnasieskola

Innehåll

Inledning.....	1
Underlag	1
Beskrivning av Naturbruksgymnasierna Sparresäter och Uddetorp.....	2
Bedömningar.....	2

Inledning

Verksamheten i Naturbruksgymnasierna Sparresäter och Uddetorp har granskats och besökts den 9-11 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolinspektionens beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns på Skolinspektionens webbplats, www.skolinspektionen.se (Tillsyn, Regelbunden tillsyn).

Västra Götalandsregionen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader vilket framgår av Skolinspektionens beslut. Skolinspektionen följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Västra Götalandsregionen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om Västra Götalandsregionen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolorna intervjuades elever, lärare, företrädare för elevvården, biträdande rektorerna och rektorn. Inspektörerna besökte även lektioner i alla årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Naturbruksgymnasierna Sparresäter och Uddetorp

Naturbruksgymnasiet Sparresäter	Antal elever
Gymnasieskola	68

Källa. Skolans egen statistik

Naturbruksgymnasiet Sparresäter är beläget vid sjön Lången strax utanför Lerdala i Skövde kommun, alldeles vid foten av Billingen. Utbildningens inriktning är skogsbruk. I skolans skog finns flera olika skogsbestånd och många olika biotoper representerade. När skolan byggdes på 60-talet valdes platsen Sparresäter bl.a. därför att skogen är så variationsrik här. På Sparresäter är de flesta eleverna inackorderade på skolan, men det är också möjligt att dagpendla. Skolan bedriver utbildningen i sina egna lokaler och med både inhyrda och egenägda maskiner.

Naturbruksgymnasiet Uddetorp	Antal elever
Gymnasieskola	210

Källa. Skolans egen statistik

Naturbruksgymnasiet Uddetorp är beläget ett par kilometer norr om Skara och från de där belägna eftergymnasiala utbildningarna Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och Biologiska Yrkehögskolan (BYS). Utbildningens inriktningar är hästhållning, jordbruk och trädgård. Skolan har ett internat med ca 40 platser. Utbildningen bedrivs förutom i egna anläggningar på Uddetorp även på Axevalle travbana.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektörerna bedömer att skolorna behöver fortsätta driva ett utvecklingsarbete och rektorn har här ett övergripande ledningsansvar för att så sker.

Den officiella statistiken visar att eleverna vid Sparresäter utvecklar kunskaper som ligger betydligt under snittet för riket, medan eleverna vid Uddetorp utvecklar kunskaper som ligger över snittet för riket.

Båda skolornas resultat bör kunna utvecklas ytterligare om rektorn och lärarna på ett mer systematiskt tillvägagångssätt utvärderar elevernas resultat för att skapa en förståelse för varför resultaten ser ut som de gör (resultatförståelse). Ett viktigt incitament i ett kvalitetsarbete är att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov. Även skolornas kvalitetsredovisningar behöver utvecklas.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Elever i behov av särskilt stöd vid skolorna får inte det stöd de är berättigade till (8 kap. 1 § gymnasieförordningen).
- Elever i behov av särskilt stöd saknar åtgärdsprogram och rutinerna vid upprättande av åtgärdsprogram behöver utvecklas (8 kap. 1a § gymnasieförordningen).

- Skolorna har inte upprättat likabehandlingsplaner som uppfyller de krav som ställs på sådana planer (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolornas arbete med likabehandlingsplanen uppfyller inte förordningens krav om barn eller elevers medverkan (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Skolornas kvalitetsredovisningar uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör utveckla sin förmåga att analysera elevernas kunskapsresultat för att nya metoder och strukturer kan prövas i syfte att öka måluppfyllelsen.
- Undervisningen bör i högre utsträckning ta sin utgångspunkt i elevernas intresse och behov och arbetssätt och arbetsformer bör anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.
- Skolan bör utveckla sitt arbete med att säkerställa en rättvis bedömning och betygsättning.
- Uddetorp bör tydliggöra ansvarsfördelningen mellan rektorn och den biträdande rektorn.
- Uddetorp bör se över sina rutiner så att elever inte medges utökat program utan en bedömning av elevens förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen på ett tillfredställande sätt.
- Skolorna bör se över rutinerna för sitt kvalitetsarbete.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Tabell 1. Jämförelse mellan genomsnittligt betygspoäng m.m. för åren 2005-2007 för gymnasieelever i Naturbruksgymnasiet Sparresäter i förhållande till riket.

	Naturbruksgymnasiet Sparresäter			Riket, Naturbruksprogrammet			Riket, samtliga program		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Genomsnittlig betygspoäng	11,0	10,9	10,5	13,4	13,3	13,5	14,1	14,1	14,1
Andelen (%) med allmän behörighet till högskola	66,7	69,6	53,3	83,8	81,1	84,2	88,9	89,2	88,9
Andel (%) elever med slutbetyg från gymnasieskolan inom fyra år	--- ¹	100	100	74,8	77,6	77,8	76,0	76,0	76,2

Källa: Skolverket

¹ Uppgift saknas

Tabell 2. Jämförelse mellan genomsnittligt betygspoäng m.m. för åren 2005-2007 för gymnasieelever i Naturbruksgymnasiet Uddetorp i förhållande till riket.

	Naturbruksgymnasiet Uddetorp			Riket, Naturbruksprogrammet			Riket, samtliga program		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Genomsnittlig betygspoäng	14,6	14,2	14,8	13,4	13,3	13,5	14,1	14,1	14,1
Andelen (%) med allmän behörighet till högskola	94	85,7	93,8	83,8	81,1	84,2	88,9	89,2	88,9
Andel (%) elever med slutbetyg från gymnasieskolan inom fyra år	77,2	77,8	80,6	74,8	77,6	77,8	76,0	76,0	76,2

Källa: Skolverket

Resultaten i tabellen ska ses mot bakgrund av det relativt låga antalet elever som läser vid skolorna och att skolorna endast tillhandahåller ett nationellt program. Inspektörerna konstaterar av statistiken att resultaten vid Naturbruksgymnasiet i Sparresätter ligger betydligt under snittet för rikets naturbruksprogram, medan resultaten vid naturbruksgymnasiet i Uddetorp ligger över detta genomsnitt. Anledningen till att skolornas resultat ser så olika ut beror enligt rektorn på att könsstrukturerna inom de båda skolorna är helt olika. Den genomsnittliga intagningspoängen är betydligt högre på det kvinnodominerade Uddetorp än på det mansdominerade Sparresäter, vilket ger skolorna olika förutsättningar.

En skolas verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Skolornas lärare och rektor genomför utvärderingar. Enligt lärarna sker dock detta i olika omfattning mellan lärarna. Exempel på frågor som har utvärderats är varför kvinnorna inte uppskattade matematik. Enligt lärarna är det sällan de analyserar exempelvis betygskatalogerna och drar slutsatser om varför resultaten ser ut som de gör (resultatförståelse). Detta framkom även vid intervjun med rektorn och biträdande rektorn. Inspektörerna konstaterade genom att läsa i betygskatalogen vid Naturbruksgymnasiet i Uddetorp att det för skolan finns anledning att göra sådana analyser inom flera kurser. Det finns kurser där nästan samtliga elever erhåller betyget IG och kurser där samtliga elever erhåller betyg MVG. Detta borde från skolans sida resultera i en vilja att förstå varför resultaten ser ut som de gör. Det har dock efter inspektionsbesöket framkommit att skolan nu inlett ett sådant arbete.

Inspektörerna bedömer att skolorna bör analysera elevernas kunskapsresultat så att nya metoder och strukturer kan prövas i syfte att öka måluppfyllelsen.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt styrdokumentet ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och hjälpa

elever som har svårigheter i skolarbetet och skolan ska ge stödundervisning då man befärar att elever inte kommer att nå målen.

Vid intervjuer med lärare och elever framkommer att skolans lärare försöker anpassa undervisningen för att möta elevernas intresse och behov. Även rektorns intryck är att lärarna individualiserar och att lärarna gör vad de kan för att stödja eleverna. Vissa lärare och elevhälsoteamet anser att för elever som riskerar att inte nå målen finns möjligheter att anpassa undervisningen till elevernas behov, men i övrigt bygger undervisningen i hög utsträckning på samma tillvägagångssätt för lärandet för alla elever. Detta är även inspektörernas intryck.

Inspektörerna bedömer att undervisningen i högre utsträckning bör ta sin utgångspunkt i elevernas intresse och behov samt att arbetssätt och arbetsformer bör anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och, om eleven inte fyllt 18 år och inte heller ingått äktenskap, elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. Vid båda skolorna upprättas åtgärdsprogram. Enligt elevhälsoteamet behöver framför allt utredningarna som ligger till grund för ett åtgärdsprogram utvecklas. Det framkommer även från lärare och elevhälsoteamet att vissa elever i behov av särskilt stöd saknar åtgärdsprogram. Enligt rektorn är skolorna på väg att se över detta. Ett dokumentationssystem är under uppbyggnad som ska dokumentera elevernas kursresultat.

Vid Sparresäter ges i huvudsak särskilt stöd på fredagar och då i form av ”studiehjälp” och omprov. Stödet ges efter schemabunden tid och eleverna upplever stödet som frivilligt. Även vid Uddetorp ges stöd utanför schemabunden tid i form av studiehjälp en kväll i veckan. Vid Uddetorp ges även stöd av särskild lärare under schemabunden tid.

Rektorn är inte nöjd med hur stöd ges till skolornas elever utan han vill att alla elever med behov av särskilt stöd tydligare ska hjälpas inom ramen för schemat.

Inspektionen visar att en relativt stor andel av eleverna är i behov av särskilt stöd i engelska. Samtidigt visar inspektionen att andelen elever med reducerat program är relativt hög vid skolorna och att det ämne som oftast reduceras bort är engelska. Inspektörerna fick signaler om att skolornas handläggning av önskemålen om reducerat program sker slentrianmässigt. Inspektörerna vill därför peka på vikten av att eleverna i första hand ges särskilt stöd innan frågan om reducerat program aktualiseras.

Under inspektionen framkommer från lärare vid båda skolorna att de saknar tydliga rutiner för arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Vid Uddetorp håller skolan på att ta fram sådana rutiner.

Inspektörerna bedömer att skolornas rutiner för särskilt stöd inte garanterar elevens rätt till stöd eftersom skolorna i viss mån avsäger sig ansvaret då eleverna i första hand ges stöd efter schemabunden tid och på grund av hanteringen av reducerat program. Inspektörerna bedömer därför att alla elever i behov av särskilt stöd inte får det stöd de är berättigade till.

Inspektörerna bedömer dessutom att det finns elever i behov av särskilt stöd som saknar åtgärdsprogram och att skolornas rutiner avseende åtgärdsprogram behöver utvecklas.

Bedömning och betygssättning

Enligt styrdokumentet ska betyget uttrycka i vad mån den enskilda eleven har uppnått de mål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs. Som stöd för betygssättningen finns nationella betygskriterier.

Vid intervjuer med skolornas elever framkommer att de inte alltid har förtroende för lärarnas arbete med att bedöma och sätta betyg. De anser till exempel att lärarna i vissa fall grundar betygen på uppförande och att de tydligt visar att de gillar vissa elever mer än andra. Eleverna anser att de ibland inte fått tillräcklig information om hur de ligger till och då har betyget kommit som en överraskning. Eleverna anser dessutom att lärarna i högre utsträckning kan informera om hur eleverna kan utvecklas mot uppsatta mål.

Eleverna har jämfört med kamrater som studerar vid andra gymnasieskolor och kommit fram till att kraven i engelska är lågt ställda. Någon elev uttryckte "Det är inte något hårdpluggande här, man skulle kunna bli mer utmanad". Lärarna vid de båda skolorna strävar efter att kvalitetssäkra betygssättningen. Detta sker framförallt genom att skolorna samarbetar med varandra och att skolorna i viss utsträckning träffar övriga skolor i regionen. Vissa ämneslärare anser att de behöver utveckla detta arbete så att samverkan med andra skolor blir mer systematisk. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla sitt arbete med att säkerställa en rättvis bedömning och betygssättning.

Normer och värden

Skolorna arbetar aktivt med normer och värden. Bland annat sker detta regelbundet genom kursen "livskraft". Båda skolorna lyfter fram betydelsen av att skolorna är små och att det då är lättare att få vetskap om negativa händelser. Överlag trivs eleverna väldigt bra vid båda skolorna.

Lärarna framhåller också att värdegrundsrelaterade frågor ofta diskuteras på lärarmötena. De anser att de är aktiva och ingriper direkt när något händer. Lärarna anser att den psykosociala miljön har blivit mycket bättre sedan skolorna införde livskraft. Skolorna har inte i någon högre utsträckning berikats med elever med annat modersmål än svenska vilket skolläring och lärare anser är en brist. Eleverna uppger att elever med annat modersmål än svenska skulle vara välkomna att börja på skolorna. Eleverna anser att miljön vid skolorna präglas av gemenskap och trygghet. De skulle gärna rekommendera skolorna för en kompis. Inom vissa utbildningar är könsfördelningen skev och inom de utbildningar där majoriteten är män är ibland jargongen hård, men de få kvinnor som går där har aldrig känt sig särbehandlade.

Inspektörerna bedömer att skolornas arbete med normer och värden i huvudsak är gott.

Från och med den 1 april 2006 råder enligt lag ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en

likabehandlingsplan i varje verksamhet. I planen ska åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Båda skolorna har upprättat likabehandlingsplaner. Vissa elever känner till planen, andra inte. Elever vid Uddetorp har varit med i utformandet av likabehandlingsplanen, men inte vid Sparresäter vilket är en brist. Vissa elever anser att det är ett svårt språk i planen och det bidrar till att eleverna inte orkar läsa och ta till sig innehållet i planen.

Skolornas likabehandlingsplaner är i princip identiska. De innehåller hur skolorna ämnar arbeta förebyggande och motverkande. De utgår dock inte ifrån en kartläggning av skolornas specifika behov, vilket är en brist. Inspektörerna vill påpeka att arbetet med att utforma, följa upp och revidera likabehandlingsplanen i fortsättningen ska ske under medverkan av eleverna. Inspektörerna vill hänvisa till Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling. Inspektörerna bedömer att skolornas likabehandlingsplaner inte lever upp till lagens krav.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

För ledningen av utbildningen i skolorna ska det finnas en rektor. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

Rektorn har vid respektive skola en biträdande rektor. Vid Sparresäter är ansvarsfördelningen dem emellan tydlig och enligt inspektörernas bedömning förenlig med styrdokumentet. Även vid Uddetorp är ansvarsfördelningen tydlig men dock inte, enligt inspektörernas bedömning, förenlig med styrdokumentens krav. Biträdande rektor fyller vissa funktioner som enbart kan fyllas av rektorn. Ett exempel på detta är att biträdande rektor ersätter rektor vid elevvårdskonferensen. Dessutom framkom det från lärare att den biträdande rektor fattar beslut om särskilda stödinsatser. Detta stämmer inte enligt rektor. Inspektörerna bedömer att Naturbruksgymnasiet Uddetorp bör tydliggöra ansvarsfördelningen mellan rektor och den biträdande rektor.

Rektor är utbildad till agronom och lärare. Han har arbetat med utbildning under en stor del av sitt yrkesliv. Rektor har varit verksam som skolledare i 18 år och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektor påbörjade sin tjänst som rektor för skolorna under våren 2007. Enligt lärarna har de stort förtroende för rektorns pedagogiska ledarskap och de anser att rektor är väl förtrogen med den dagliga verksamheten. Intervjugrupperna uppfattar rektor som en engagerad ledare med tydliga visioner. Inspektörerna bedömer att rektor har förvärvat pedagogisk insikt och att han är förtrogen med den dagliga verksamheten.

Kvalitetsarbete

Som en del i kvalitetsarbetet har skolorna upprättat arbetsplaner men dessa blev inaktuella när styrelsen för utbildningen fattade beslut om ny skolplan. Rektorn och personalen vid de båda skolorna är i färd med att ta fram nya arbetsplaner.

Lektionsbesök, intervjuer och dokumentstudier visar dock att det vid skolorna pågår ett brett och gediget arbete för att upprätthålla en god kvalitet och ytterligare utveckla verksamheten. Enligt eleverna ges de ibland möjlighet att utvärdera arbetet inom kurser muntligt eller skriftligt. Eleverna är dock inte alltid lika klara över huruvida utvärderingarna påverkar det fortsatta arbetet för den aktuella kursen. De menar att effekterna av utvärderingarna kommer på kommande kurser.

Arbetslagen utvärderar också sitt arbete och särskilda utvärderingsdagar genomförs. Dessutom pågår utvecklingsprojekt av olika slag. Förändringar och förbättringar av verksamheten genomförs. Typiskt för detta kvalitetsförbättrande arbete är dock att det har olika karaktär, utformning och innehåll i olika program och arbetslag. Enskilda lärare och olika arbetslag har stor frihet att utveckla sitt arbete. De allra flesta lärare tar ett stort ansvar i det kvalitetsutvecklande arbetet, men alla gör det inte. Det finns exempelvis lärare som inte använder sig av utvärderingar. Eftersom utvärderingar av kurser utformas på olika sätt är det också svårt att dra sådana slutsatser av sammanställningarna att utvärderingarna kan bidra till en bred kvalitetsförbättring. Det är sällan som lärarna utvärderar skolornas resultat för att skapa en förståelse för varför resultaten ser ut som de gör. Inspektörerna kan konstatera bland annat genom att granska skolornas betygskataloger att det finns behov av sådana analyser och synteser för att utveckla verksamheterna ytterligare. Inspektörerna bedömer att skolorna bör se över sina rutiner för sitt kvalitetsarbete.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Den skriftliga kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska dessutom verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Båda skolorna upprättar skriftliga kvalitetsredovisningar, men i ett kvalitetsarbete är det viktigt att reflektera över måluppfyllelsen och dess orsaker, det vill säga huruvida förutsättningarna och arbetet i verksamheten påverkar måluppfyllelsen. Detta är viktigt eftersom det ökar möjligheterna att vidta adekvata åtgärder. Inspektörerna bedömer att skolornas redovisningar kan bli bättre avseende detta.

I kvalitetsredovisningarna finns inga kunskapsresultat redovisade vilket gör att det för en utomstående är svårt att få vetskap om skolans kvalitet. Inspektörerna bedömer generellt att skolorna måste utveckla sina kvalitetsredovisningar så att dessa tydligare anger verksamheternas förutsättningar, arbetet i verksamheten och måluppfyllelsen. Det är av redovisningarna svårt att bedöma verksamheternas måluppfyllelse. Inspektörerna vill hänvisa till Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

Tillgång till likvärdig utbildning

Inspektörerna bedömer att området Tillgång till likvärdig utbildning sammantaget är av god kvalitet. Inspektionen visar att skolan tar emot elever enligt be-

stämmelserna, att varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar, att skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna och att skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering. Det framkom dock att ett flertal av Uddetorps elever har utökat program. Enligt både elever, lärare och rektorn sker denna utökning utan noggrann utredning om huruvida detta påverkar elevens sammantagna studier. Andelen med utökat program är vid Naturbruksgymnasiet i Uddetorp högre än snittet för riket och det är främst inom hästbruket. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över sina rutiner så att elever inte medges utökat program utan en bedömning i varje enskilt fall av elevens förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen på ett tillfredställande sätt.

Resurser

Enligt både lärarna och rektorn bedrivs utbildningen i både kärn- och karaktärsämnen i huvudsak av lärare med utbildning för den undervisning de bedriver. I något fall är inte den formella ämneskompetensen fullständig. Det är således framförallt i undervisningen inom karaktärsämnen som det förekommer undervisning av personal som inte innehar en lärarexamen.

Enligt både lärare och elever är tillgången till läromedel god och i huvudsak är de nöjda med undervisningslokalerna. Eftersom vissa maskiner är mycket dyra arbetar skolorna aktivt på att hitta alternativa lösningar. Som exempel kan nämnas att eleverna vid Sparresäter har tillgång till en simulator som ger eleverna verklighetsbaserade möjligheter att hantera alla typer av skogsmaskiner. Inspektörerna bedömer att eleverna vid båda skolorna har tillgång till läromedel, utrustning och pedagogiskt material som behövs för att få en tidsenlig utbildning och för att kunna nå målen för utbildningen.

Datum	Ort
2008-10-20	Göteborg

Erik Bergeå
Bo Jersenius

Utbildningsinspektion i Naturbruksgymnasiet Svenljunga

Gymnasieskola

Innehåll

Inledning.....	1
Underlag	1
Beskrivning av Naturbruksgymnasiet Svenljunga	2
Bedömningar.....	2

Inledning

Verksamheten i Naturbruksgymnasiet Svenljunga har granskats och besökts den 4-5 december 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolinspektionens beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns på Skolinspektionens webbplats, www.skolinspektionen.se (Tillsyn, Regelbunden tillsyn).

Västra Götalandsregionen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader vilket framgår av Skolinspektionens beslut. Skolinspektionen följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Västra Götalandsregionen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om Västra Götalandsregionen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades rektor, biträdande rektor, lärare och elever. Inspektörerna besökte även lektioner i årskurserna 1 och 3. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Naturbruksgymnasiet Svenljunga

Naturbruksgymnasiet Svenljunga	Antal elever
Gymnasieskola	104

Källa: Skolans egna uppgifter

Utbildningen vid skolan omfattar naturbruksprogrammet. I Naturbruksgymnasiet Svenljunga finns de lokala inriktningarna skog, häst samt jakt och viltvård.

Naturbruksgymnasiet Svenljunga är beläget i utkanten av tätorten Svenljunga och kärnämnesundervisningen och delar av karaktärsämnesundervisningen sker inom skolans lokaler. För utbildningen inom den lokala inriktningen häst har skolan samarbete med tre privata stall med olika typer av verksamheter dit delar av undervisningen är förlagd. Eleverna inom de lokala inriktningarna skog samt jakt och viltvård får delar av sin undervisning i de skogar i Svenljunga kommun som ägs av Västra Götalandsregionen.

Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor med särskilt ansvar för scheman och kursplanering m.m. Cirka 70 procent av eleverna bor i internat på skolan.

Bedömningar

Samlad bedömning

Svenljunga naturbruksgymnasium är en skola som präglas av en hög grad av elevinflytande. Eleverna bjuds in att delta i utformandet av skolans verksamhet genom en mängd olika råd och inspektörernas intryck är att skolan i stor utsträckning lyckas engagera eleverna. Såväl elever som personal ger intryck av att trivas i den lilla skolans format vilket också avspeglar sig i skolans resultat av arbetet med normer och värden. Dock finns det underströmningar av viss främlingsfientlighet och negativ inställning till homosexuella varför arbetet med normer och värden måste fortsätta att utvecklas.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör utveckla arbetet med att analysera elevernas kunskapsresultat så att nya metoder och strukturer ska kunna prövas i syfte att öka måluppfyllelsen.
- Skolan bör utveckla sitt arbete med att säkerställa en rättvis bedömning och betygsättning.
- Skolans arbete med normer och värden bör intensifieras så att alla elever garanteras en trygghet i vardagen.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Tabell 1. Jämförelse mellan genomsnittligt betygspoäng m.m. för åren 2004-2007 för gymnasieelever i Naturbruksgymnasiet Svenljunga i förhållande till riket.

	Naturbruksgymnasiet Svenljunga			Riket, Naturbruksprogrammet			Riket, samtliga program		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Genomsnittlig betygspoäng	13,2	13,1	13,0	13,4	13,3	13,5	14,1	14,1	14,1
Andelen (%) med allmän behörighet till högskola	80,6	85,3	81,3	83,8	81,1	84,2	88,9	89,2	88,9
Andel (%) elever med slutbetyg från gymnasieskolan inom fyra år	87,8	86,1	91,9	74,8	77,6	77,8	76,0	76,0	76,2

Källa: Skolverket

Av tabell 1 framgår att elevernas genomsnittliga betygspoäng är något lägre än för programmets riksgenomsnitt. Andelen med allmän behörighet till högskola varierar och ligger nära i nivå med övriga naturbruksprogram men under snittet för riket totalt. Andel elever med slutbetyg inom fyra år är dock väsentligt högre än för såväl gymnasieskolan i riket som helhet som för riksgenomsnittet för naturbruksprogrammet.

Enligt Skolverkets statistik når kvinnor och män jämbördiga resultat vid skolan. Männens resultat var något bättre år 2005 medan kvinnorna nådde ett något högre resultat år 2006. Vid inspektionen framkommer att skolan inte regelbundet analyserar elevernas betygresultat i syfte att skapa en förståelse för hur de strukturella förutsättningarna och det pedagogiska arbetet påverkar måluppfyllelsen. I samband med kommunikeringen av rapporten framhåller rektorn att den nuvarande organisationen är ett resultat av lång erfarenhet och tester av olika sätt att organisera verksamheten för att få en så bra pedagogisk miljö som möjligt. Inspektörerna bedömer att skolan bör fortsätta att analysera elevernas kunskapsresultat så att nya metoder och strukturer kan prövas i syfte att öka måluppfyllelsen.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt styrdokumentet ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och hjälpa elever som har svårigheter i skolarbetet och skolan ska ge stödundervisning då man befärar att elever inte kommer att nå målen.

Inom karaktärsämnena har skolan stora möjligheter att anpassa undervisningen till den enskilde elevens behov och förutsättningar. Eleverna på inriktningen häst framhåller att deras förkunskaper är så olika att lärarna måste anpassa undervisningen i hög grad.

Skolan har en handlingsplan för att kunna identifiera och möta elever i behov av särskilt stöd. Enligt såväl rektorn som lärare och elever kan eleverna få det stöd de har rätt till i samtliga ämnen. Stöd ges bland annat i form av extra hjälp på fredagseftermiddagar men eleverna kan också få visst tekniskt stöd. Undervisningen anpassas t.ex. genom att alternativa redovisningsformer prövas. In-

spektörerna noterar att skolan saknar specialpedagog men kan också konstatera att skolan samarbetar med en läs- och skrivtekniker vilken bistår skolan med att göra analyser av elevers svårigheter med läsning och skrivning. Skolan samarbetar också med specialpedagogiska institutet i Halmstad. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan erbjuder det stöd eleverna har rätt till.

Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och, om eleven inte fyllt 18 år och inte heller har ingått äktenskap, elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

Inspektörerna har inför inspektionen fått ta del av exempel på olika typer av åtgärdsprogram, ”Lilla åtgärdsprogrammet” och ”Stora åtgärdsprogrammet”. Det lilla åtgärdsprogrammet är avsett att hanteras av arbetslaget och upprättas i samverkan med eleven. Elevens mentor ansvarar för dokumentation och uppföljning och elevens vårdnadshavare informeras vid behov. Det är emellertid inspektörernas bedömning att det ”Lilla åtgärdsprogrammet” inte motsvarar de krav som författningarna ställer på åtgärdsprogram. Det stora åtgärdsprogrammet föregås av elevvårdskonferens och upprättas under såväl vårdnadshavarnas som elevens deltagande och rektorn ansvarar för dokumentation och uppföljning, allt i enlighet med författningarnas krav. Det ”Stora åtgärdsprogrammet” uppfyller i allt väsentligt författningarnas krav.

De åtgärdsprogram inspektörerna har fått ta del av beskriver den rådande situationen och elevens starka sidor samt har en målsättning liksom datum för utvärdering. Inspektörerna noterar att de åtgärder som vidtas i huvudsak ligger på individnivå i stället för på skol- eller gruppnivå. Rektorn påpekar dock att åtgärder på grupp- eller skolvård kan ha vidtagits även om det inte framgår av de åtgärdsprogram inspektörerna tagit del av. Inspektörerna vill påpeka att författningarna endast talar om åtgärdsprogram vilket innebär att det kan uppstå tveksamheter med vad som avses med ”Lilla åtgärdsprogrammet” respektive ”Stora åtgärdsprogrammet”. Eleven ska vid varje tidpunkt ges det särskilda stöd eleven är i behov av.

Bedömning och betygsättning

Enligt bestämmelserna ska betyget uttrycka i vad mån den enskilda eleven har uppnått de mål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs. Som stöd för betygsättningen finns nationella kriterier för olika kvalitetssteg. Dessa betygs-kriterier anges i anslutning till respektive nationell kursplan.

De elever som inspektörerna intervjuat upplever att bedömningen och betygsättningen är rättvis. Skolan använder sig av de nationella kursproven i engelska, matematik och svenska och Västra Götalandsregionen anordnar kompetensutvecklingsdagar där betyg och bedömning diskuteras. Lärarna uttrycker dock en viss tveksamhet vid betygsättningen i kärnämnen där lärarna tycker sig stå ganska ensamma. I ämnet Estetisk verksamhet blir detta särskilt tydligt. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla sitt arbete med att säkerställa en rättvis bedömning och betygsättning.

Normer och värden

Skolan arbetar aktivt med normer och värden bland annat inom ramen för livskunskap och svenska A. Livskunskap är integrerat i verksamheten och syftar till att eleverna genom bland annat föreläsningar av polis, organisationer, f.d. missbrukare m.m. ska lära sig att förstå effekter och konsekvenser av sitt agerande. Värderingsövningar ska hjälpa eleverna att klargöra åsikter och attityder samt inspirera till diskussioner om betydelsefulla frågor.

Skolan utvecklar elevernas förmåga till att utöva inflytande över sin vardag genom att ge dem möjlighet att delta i olika beslutsfattande eller rådgivande organ. Förutom klassråd och elevråd finns även biblioteksråd och marknadsföringsråd. Skolkonferensen upplevs av eleverna som det forum där de har det största inflytande eftersom även personalen är representerad här.

Elevrådets ledamöter får utbildning tillsammans med övriga elevråd i Västra Götalandsregionen (VG). Utbildningen arrangeras av VG i samarbete med en central elevorganisation. Ur elevrådet utses ledamöter till skolkonferensen och elevrådet är alltid representerat vid anställningsintervjuer. De elever inspektörerna intervjuat anser att eleverna har stora möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning.

På skolan finns också en trygghetsgrupp vilken har till uppgift att förhindra och förebygga mobbning. Trygghetsgruppen består av representanter från skolläringen, lärare, icke undervisande personal samt elever. Andra uppgifter som gruppen har är att regelbundet informera elever, personal och vårdnadshavare om begreppet kränkande behandling samt via enkäter känna av elevernas uppfattning om stämningen på skolan. I intervjuer med elever och personal framkommer emellertid en farhåga om att elever med utländsk bakgrund eller med annan religion eller sexuell läggning inte är garanterade en trygg skolgång då eleverna ger uttryck för en viss främlingsfientlighet och negativ inställning till homosexuella. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan arbetar aktivt med normer och värden men att detta arbete bör intensifieras så att alla elever garanteras likabehandling i vardagen.

Från och med den 1 april 2006 råder enligt lag ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I planen ska åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Skolan har för inspektörerna presenterat en likabehandlingsplan vilken är densamma som den mall för likabehandlingsplan som regionen utarbetat centralt. Skolans likabehandlingsplan är emellertid inte bearbetad för att motsvara skolans specifika behov. Likabehandlingsplanen har inte heller ett främjande perspektiv. Skolan har för inspektörerna också presenterat ett dokument benämnt "Trygghetsgruppen" vilket synes vara en bearbetning av den centralt utarbetade mallen så att den till vissa delar är anpassad till skolan. Inte heller denna har emellertid ett främjande perspektiv och den bygger heller inte på en aktuell kartläggning av skolans behov. Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att sko-

lans likabehandlingsplan inte lever upp till lagens krav. Se även Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

För ledningen av utbildningen i skolorna ska det finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar för att den lokala arbetsplanen upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

För ledningen av Naturbruksgymnasiet Svenljunga finns en rektor och en biträdande rektor. Biträdande rektorn har ansvar för schemaläggningen och undervisningen. Rektorn, som tillträdde sin tjänst i Svenljunga år 2001, är utbildad yrkeslärare och har genomgått den statliga rektorsutbildningen.

Ansvarsfördelningen mellan rektorn och den biträdande rektorn är tydlig. Såväl personal som elever känner till deras olika funktioner. Enligt de intervjuer inspektörerna genomfört är rektorn förtrogen med den dagliga verksamheten och tar ansvar för den pedagogiska utvecklingen.

Kvalitetsarbete

Enligt rektorn syftar skolans kvalitetsarbete till att skolans verksamhet ska hålla sådan kvalitet att eleverna efter avslutad skolgång ska ha fått en grundkompetens att fungera i samhället, något som också framgår av skolans lokala arbetsplan. Eleverna gör tillsammans med lärarna kursutvärderingar efter varje avslutad kurs. Arbetslagen analyserar och diskuterar regelbundet resultaten av kursutvärderingarna. Skolan använder sig också av en form av balanserade styrkort som utvärderingsinstrument. Här redovisas bland annat elevernas betygsutveckling i förhållande till deras ingångsvärden.

Av den kvalitetsredovisning inspektörerna fått ta del av framgår att det på skolan bedrivs ett målmedvetet och systematiskt kvalitetsarbete. Såväl personal som elever är engagerade i att ge underlag för arbetet och lärarnas bidrag till kvalitetsredovisningen är tydligt. En mängd prioriterade mål anges och resultatet av arbetet med dessa presenteras. Det framgår emellertid inte om de prioriterade målen bygger på en analys av elevernas kunskapsresultat varför det heller inte går att se om arbetet med de prioriterade målen lett till en ökad måluppfyllelse för eleverna. Elevernas kunskapsresultat redovisas inte heller. Då kvalitetsredovisningen enligt förordningen ska innehålla en redovisning i vad mån de nationella målen förverkligats, gör inspektörerna bedömningen att skolans kvalitetsredovisning inte lever upp till kraven i förordningen. Se även Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

Tillgång till likvärdig utbildning

Eleverna vid Naturbruksgymnasiet Svenljunga erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och de olika val av kurser eleverna enligt författningarna har rätt till. Andelen reducerade respektive utökade program är begränsad och beslut om dessa fattas av rektorn.

Skolan använder sig av ett antal lokala kurser vilka i några fall inte är utformade i enlighet med författningarna. Som exempel kan nämnas kurserna skoldemokrati A och skoldemokrati B vilka enbart riktar sig till de elever som ingår i elevrådets styrelse, vilket inte är förenligt med författningarna. Kursernas mål är också mål som återfinns i läroplanen, vilka ska omfatta samtliga elever i de frivilliga skolformerna och heller inte ska betygsättas. Vid tiden för inspektionen har emellertid styrelsen för utbildningen beslutat att dessa kurser inte längre ska erbjudas eleverna. Inspektörerna förutsätter därför att dessa kurser inte finns i organisationen efter läsåret 2007/08.

Resurser

Undervisningen vid skolan bedrivs i huvudsak av lärare med utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Lärarna är nöjda med den kompetensutveckling som tillhandahålls och varje lärare har en individuell kompetensutvecklingsplan. Inspektörerna bedömer att skolan har goda förutsättningar avseende tillgången till utbildade lärare.

Intervjuer med rektorer, lärare och elever samt besök i verksamheten visar att tillgången till läromedel och utrustning samt ändamålsenliga lokaler är god.

Datum	Ort
2008-10-20	Göteborg

Sven-Olof Lundin

Gerhard Eriksson

Skollagen (1985:1100)

Läroplan för förskola, Lpfö 98

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94

Läroplan för de frivilliga skolformerna, Lpf 94

Grundskoleförordningen (1994:1194)

Särskoleförordningen (1995:206)

Förordning (1996:1206) om fristående skolor

Gymnasieförordningen (1992:394)

Förordning (1994:741) om gymnasiesärskolan

Förordning (2002:1012) om kommunal vuxenutbildning

Förordning (1992:736) om vuxenutbildning för utvecklingsstörda

Förordning (1994:895) om svenskundervisning för invandrare

Förordning (2001:976) om utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg för asylsökande barn m.fl.

Förordning (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet

Lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever

Förordning (2006:1083) om barn och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan